

24 יולי 2023
ו' באב תשפ"ג

פסק דין משמעת בית הדין לערעורים בעניינו של [ת.ז.]

1. בתאריך 9.7.2023 התכנס בית הדין לערעורים בנוכחות הצדדים, לדיון בערעורו של [ת.ז.] (להלן: "הסטודנט" או "המערער").
שופטים: פרופ' דוד דורבן (אב בית הדין לערעורים), פרופ' אנדרו לוי, שופט סטודנט ר.ע.ב.
יועצת משפטית לבית הדין: עו"ד ליאורה ארזי בן-חיים.
מערער: מר [ת.ז.], לוה ע"י תום סולומון (סטודנט בטכניון).
משיבה: פרופ"ח יסכה גולדפלד.
2. בתאריך 2.5.2023 ניתן פסק דינו של בית הדין המשמעת של הטכניון בעניינו של הסטודנט. הסטודנט הורשע פה אחד בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.1.1 ו-4.1.3 לתקנון, בגין הגשת חמש מטלות מועתקות בפרויקט בקורס סטטיסטיקה 2 97414, מסמט חורף תשפ"ג (יחד עם שותפו לפרויקט).
בית הדין החליט פה אחד לגזור על הסטודנט עונשים כדלקמן: ציון אפס בקורס, הרחקה בפועל לסמסטר, והרחקה על תנאי לשנה. בית הדין אפשר לסטודנט לבחור את הסמסטר ממנו יורחק – אביב תשפ"ג או חורף תשפ"ד – והסטודנט בחר להיות מורחק מסמסטר חורף תשפ"ד.
3. בתאריך 11.5.2023 הגיש הסטודנט ערעור על חומרת העונש, וביתר דיוק על רכיב ההרחקה בפועל לסמסטר.
4. בד בבד הגיש המערער בקשה להיות מיוצג ע"י עו"ד (אלון שליכטר). יו"ר בית הדין לערעורים, פרופ' דוד דורבן, דחה את בקשתו של המערער להיות מיוצג, בהחלטה מנומקת מיום 22.5.2023.
5. התובעת הגישה את תגובתה לערעורו של הסטודנט בתאריך 8.6.2023, והסטודנט הגיש תשובה לתגובת התביעה בתאריך 13.6.2023. כאמור, בתאריך 9.7.2023 התכנס בית הדין לערעורים לדיון בערעור.

טיעוני הצדדים בערעור

המערער:

6. המערער ביקש מבית הדין לערעורים להמיר את עונש ההרחקה בפועל לסמסטר, בעונש של דחיית זכאות לתואר בשישה חודשים, הכל מהנימוקים שלהלן:
7. לטענת המערער, בניגוד לשותפו, הוא הודה ולקח אחריות מלאה על מעשיו כבר בהזדמנות הראשונה, וכן הביע חרטה. למרות זאת, בית הדין דן אותו ואת שותפו כ"מקשה אחת". כך, בית הדין השית על שניהם אותו עונש, ללא אבחנה, למרות שההשלכות על כל אחד הן שונות – לשותף לא נותרו כלל קורסים להשלמת התואר והוא עתיד להתחיל תואר שני, ואילו למערער נותרו עוד קורסים, לרבות קורס "חד שני" (שניתן רק פעם בשנה). על כן הפגיעה במערער גדולה הרבה יותר, ומדובר בענישה שאינה שוויונית.
8. המערער נמצא בשנה הרביעית והאחרונה ללימודיו, בעל הישגים טובים – ממוצע 83. הוא יתום מאב, אשר היה מהנדס בניין והיווה עבורו מודל לחיקוי. כל רצונו להשלים את התואר בהצלחה ולהסב גאוה לאביו. בהצלחה.

9. אמו של המערער במצב פיזי ונפשי קשה (מפאת צנעת הפרט נמנע מלפרט, אך הדברים נרשמו באריכות בפרוטוקול). אי לכך הקשר ביניהם רופף, ולמעשה הוא חש לבדו בעולם, כאשר אין לו בית לחזור אליו או תמיכה משפחתית להישען עליה. הוא מכלכל את עצמו באמצעות משרת סטודנט, ואין לו כמעט חברים.
10. לטענת המערער בדיון בפני בית הדין קמא השותף היה מאד דומיננטי וכמעט שלא ניתנה לו ההזדמנות לדבר. בנוסף, לא אפשרו לו להציג הוכחות ומסמכים לגבי נסיבותיו האישיות ובית הדין קמא לא לקח את הנסיבות האישיות בחשבון בגזר הדין.
11. המלווה של הסטודנט, מר תום סולומון, סיפר כי הוא והמערער הכירו במהלך הלימודים בפקולטה. הוא ליווה את המערער בתקופה שבה אביו היה על ערש דווי, כאשר למערער לא היו קשרים חברתיים כלל. הוריו של המלווה לקחו את המערער "תחת חסותם" והם מזמינים אותו לחגים ושבתות ודואגים לו.
12. המערער נתמך בשירות בשירות הפסיכולוגי של הטכניון.
13. המערער ביקש להגיש לבית הדין לערעורים מספר מסמכים:
- א. מכתב מתאריך 15.12.2022, בו אושר לו מענק סיוע מהטכניון בסך 9100 ₪. במידה ותמומש ההרחקה הוא יתבקש להחזיר חלק/ את כל מהמענק.
- ב. סיכום ביקור של אמו במרפאה אורתופדית מתאריך 20.11.2022.
- ג. תלוש שכר של אימו בגין חודש ינואר 2023.
- ד. אישור למגורים במעונות הסטודנטים בשנה"ל תשפ"ג. לטענתו אם תמומש ההרחקה יאלץ לעזוב את המעונות ולא יהיה לו היכן לגור.
- ה. תעודת פטירה של אביו מתאריך 20.1.2021.
- ו. טופס הערכה לחייל המשתחרר משירות סדיר מתאריך 7.12.2020.
- ז. מכתב שימוע מתאריך 5.7.2022 מהחברה בה הוא עובד. לטענתו אם יורחק מהלימודים יש סיכוי רב שיפטרו אותו מעבודה זו.

המשיבה (התובעת):

14. המשיבה ביקשה כי בית הדין לערעורים ידחה את ערעורו של הסטודנט ויתיר על כנם את העונשים שהשית עליו בית הדין קמא.
15. לטענתה המערער העלה את כל טענותיו זה מכבר בדיון הראשון, וכעת הוא חוזר עליהן. בית הדין קמא שקל טענות אלה כאשר גזר את עונשו. התערבות בגזר דין של ערכאה קודמת צריכה להיעשות במקרים חריגים ביותר, שלא כדוגמת המקרה דנן.
16. המערער לא הודה בהזדמנות הראשונה, וגם במהלך הדיון לא לקח אחריות מלאה על מעשיו ולא הבין את חומרתם. הודאתו נעשתה לאחר הכרעת הדין, בסוף שלב הטיעונים לעונש.
17. שני השותפים היו פעילים לאורך כל הדיון ושניהם כפרו בכך שמדובר בהעתקה מלאה.
18. מובן כי עונש הרחקה גורם לעיכוב בלימודים, והמקרה דנן אינו חריג. זאת ועוד, מרבית הקורסים בטכניון הם חד שנתיים.
19. לעניין המלגה, סטודנט שמקבל תמיכה מהטכניון מצופה ממנו שיקפיד הקפדה יתרה על סטנדרט התנהגות אתי. קל וחומר סטודנט שנמצא לקראת סיום לימודיו, וחזקה עליו שהפנים את הקוד האתי עליו מבוססים הלימודים בטכניון. הימצאותו של סטודנט לקראת סיום לימודיו אינו נימוק להקלה בעונש.

20. לעניין הטענות על פגמים בהליך, התובעת מבקשת לדחותן מכל וכל. המערער קיבל הזדמנות מלאה לפרוש את טענותיו בפני בית הדין, ולפניהם משורת הדין אף אושר לו להגיש מסמכים לאחר הדין. כלל המסמכים שהוא מבקש להגיש כעת היו בידיו במהלך הדיון הראשון ולא ברור מדוע לא הגיש אותם במועד.

21. לסיכום הדגישה התובעת, כי לא מדובר במעידה חד פעמית, אלא בהעתקה ממושכת שהתנהלה לאורך כל הסמסטר, ואף לאחר שהסטודנט נתפס, הוא הגיש ביודעין חלק נוסף מועתק של הפרויקט.

דיון והכרעה

22. בחנו בעיון את הראיות והעדויות, את פרוטוקול הדין, את פסק דינו של בית הדין קמא, ואת טענות הצדדים בערעור. הקשבנו בקשב רב לקשיים האישיים (משפחתיים, כלכליים, לימודיים) שתיארו בפנינו הסטודנט והמלווה שלו. אל מול נסיבותיו האישיות של הסטודנט, בגין הוא מבקש התחשבות, עומדים מעשי ההונאה שביצע. כפי שנכתב בפסק דינו של בית הדין קמא, מדובר בהונאה חמורה ושיטתית, ולא בכשל רגעי:

"התנהלותם של הסטודנטים חמורה ומנוגדת לערכי התכניון. ... הדבר חמור במיוחד כי לא מדובר רק בקבלת 20% מהציון במקצוע, אלא בעצם הזכאות לגשת למבחן במקצוע. הסטודנטים ניסו לעקוף בהונאה את אחת הדרישות הבסיסיות בקורס. מדובר במהנדסים לעתיד שמבקשים לקבל תעודת מהנדס ממוסד בעל מוניטין ואמינות. התכניון מצפה מתלמידיו ובוגריו לקוד התנהגות שהולם את הערכים המעוגנים בחזון התכניון לבוגריו... יאמר באופן ברור וחד משמעי: מדובר בהעתקה גסה ובוטה שאין לה מקום בין כתלי מוסד אקדמי. יתרה מכך, בית הדין מקבל את טענת המרצה כי נעשה ניסיון להטעות ולטשטש את ההעתקה. ... המעשים חמורים במיוחד, שעה שלא מדובר במעידה חד פעמית, אלא בהתנהלות ממושכת לאורך שבועות רבים. לא זו אף זו, גם לאחר שנודע להם על החשדות נגדם, הסטודנטים בחרו להגיש את חלק 5 בפרויקט, מועתק גם כן."

23. פסק דינו של בית הדין קמא היה מפורט ומנומק. הנסיבות האישיות שפירט בפנינו הסטודנט נשקלו ע"י בית הדין קמא. המעשים שביצע הסטודנט חותרים תחת היסודות עליהם מושתת התכניון וכל מוסד אקדמי אחר, ופוגעים בשם ובמוניטין האקדמי של התכניון, ושל כל תלמידיו ובוגריו. הם אף פוגמים במרקם הלימודים בטכניון, באמון וביחסים בין סטודנטים לסטודנטים, ובין הסטודנטים לחבריהם. הסגל.

24. העונש שבית הדין קמא השית פה אחד על הסטודנט, תואם את מתחם הענישה (ואף נמצא ברף התחתון) במקרה כה חמור של העתקה. יתרה מכך, בית הדין קמא אפשר לסטודנט, באופן חריג, לבחור את הסמסטר ממנו יורחק. זאת ועוד, הקורס בו בוצעה ההעתקה וניתן בו ציון אפס, ניתן השנה גם בסמסטר קיץ והסטודנט כבר נרשם אליו.

יוער, כי המענק הכספי שניתן לסטודנט היה עבור שנה"ל תשפ"ג. ההרחקה תמומש בשנה"ל תשפ"ד ולכן הסטודנט לא יצטרך להחזיר כסף. יחד עם זאת יודגש, כי מענק סיוע שמקבל סטודנט הוא זכות גדולה ולא "שרשרת חסיונות". לכן, גם אם ההרחקה היתה בשנה"ל תשפ"ג לא היינו משנים את העונש בשל שיקול זה.

25. נוכח כל האמור לעיל, לא מצאנו מקום לשנות את גזר דינו של בית הדין קמא, שהינו הוגן וראוי. לא למותר לציין, כי ההלכה קובעת שלא בנקל תתערב ערכאת ערעור בגזר דין של הערכאה מתחתיה, והיא תעשה כן רק במקרים חריגים בהם נמצאה טעות היורדת לשורשו של עניין, או כאשר העונש סוטה מהעונש הראוי סטייה בלתי סבירה. כאמור לעיל, אין זה המקרה בעניינו.

26. אשר על כן, החלטנו פה אחד לדחות את הערעור, ולהותיר על כנם את העונשים שגזר בית הדין קמא:

- א. ציון 0 בקורס סטטיסטיקה 2 97414, סמסטר חורף תשפ"ג (לפי סעיף 12.4 לתקנון).
- ב. הרחקה בפועל מלימודים בטכניון לסמסטר חורף תשפ"ד (לפי סעיף 12.7 לתקנון).
- ג. הרחקה על תנאי מלימודים בטכניון לשנה, בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון, תופעל במקרה של הרשעה נוספת בעבירה לפי סעיף 4.1.1 או 4.1.3 לתקנון (לפי סעיף 12.7 ו-12.16 לתקנון).

מר ר.ע.ב.

פרופ' אנדרו לוי

פרופ' דוד דורבן

